

RADIOTHERAPIE bij prostaatkanker

Universitair Ziekenhuis Brussel

Radiotherapie bij prostaatkanker

Geconfronteerd worden met prostaatkanker brengt veel vragen en onzekerheden met zich mee. Via deze brochure proberen we u alvast een zo goed mogelijk beeld te geven over de mogelijke bijwerkingen van uw bestraling. We bespreken eveneens een aantal tips om deze bijwerkingen te voorkomen of draaglijker te maken.

Radiotherapie werkt lokaal, dit wil zeggen dat de behandeling alleen effect heeft op de plaats waar u bestraald wordt. De bijwerkingen zijn doorgaans van tijdelijke aard. Aangezien de stralingsdosis ook na het einde van uw behandeling een tijdje verder blijft werken, is het mogelijk dat de bijwerkingen pas na een aantal weken tot maanden volledig verdwijnen.

De bijwerkingen verschillen van persoon tot persoon. Sommige patiënten hebben veel last, terwijl andere weinig of geen problemen ondervinden. Iedereen is uniek en reageert anders.

Voorbereidend onderzoek

Voor we van start kunnen gaan met de bestraling is er een voorbereidende CT-scan nodig. De beelden van de CT-scan worden nadien gebruikt om de stralingsdosis te berekenen. Wanneer u bestraald gaat worden voor prostaatkanker is het belangrijk dat u goed voorbereid bent voor dit onderzoek. U moet steeds een volle blaas en een lege endeldarm hebben.

Voorbereiding CT-scan:

Ongeveer 50 minuten voor de aanvang van de CT-scan brengt u de inhoud van één microlax via de anus in. Na 10 minuten gaat u naar het toilet (stoelgang + plassen).
Indien u lang onderweg bent naar het ziekenhuis doe dan de behandeling met microlax thuis.

Ongeveer 40 minuten voor de CT-scan drinkt u zo snel mogelijk 2 grote bekers water (2 x 400ml) en stopt dan met drinken. Omdat uw blaas goed gevuld zou zijn voor de CT-scan mag u pas opnieuw plassen na het onderzoek.

De prostaat is gelegen tussen de blaas en de endeldarm. De blaas en de endeldarm krijgen dus onvermijdelijk ook een deel van de stralen. Door de blaas te vullen en de endeldarm te ledigen, tracht men de stralingsdosis op het gedeelte van de blaas en de darm zoveel mogelijk te beperken.

Bestralingsbehandeling

Tijdens uw behandeling wordt er dagelijks een scan genomen. Om een precieze bestralingsdosis toe te dienen worden deze beelden vergeleken met de beelden van de CT-scan. Nadien wordt de behandelingstafel naar de exacte beginpositie verplaatst. Op dat moment zal de bestraling starten.

Aangezien de vulling van de blaas en de endeldarm sterk afhankelijk is van uw voedingsgewoonten kan het zijn dat deze dagelijks variëren. Hierdoor kan de positie van de prostaat ook dagelijks veranderen.

Het is van groot belang voor een optimale dosisverdeling dat de blaas en de endeldarm dagelijks op dezelfde manier respectievelijk gevuld of geledigd zijn zoals bij de CT-opnames. Daarvoor kan u de volgende voorbereidingen treffen:

Ongeveer 50 minuten voor de aanvang van de bestraling gaat u naar het toilet om te plassen en eventueel stoelgang te maken. 10 minuten later (ongeveer 40 minuten voor de bestraling) drinkt u zo snel mogelijk 2 grote bekers water (2 x 400ml) en stopt dan met drinken. Omdat uw blaas goed gevuld zou zijn voor de bestraling mag u pas nadien opnieuw plassen.

Gedurende de eerste dagen van de behandeling zal de verpleegkundige eventueel instructies geven om u hierbij te helpen.

Bijwerkingen

Het is mogelijk dat er tijdens uw bestralingsbehandeling een aantal bijwerkingen optreden. Iedereen reageert anders en bijwerkingen kunnen dus verschillen van persoon tot persoon. De voornaamste bijwerkingen die kunnen voorkomen zijn:

- vermoeidheid
- irritatie van de blaas
- irritatie van de darmen

Vermoeidheid

Vermoeidheid is een vaak voorkomende bijwerking die afhangt van verschillende factoren. Meestal neemt de vermoeidheid toe naarmate de behandeling vordert.

Vaak is vermoeidheid het gevolg van een samenloop van omstandigheden die enorm veel energie vragen van uw lichaam:

- De combinatie van verschillende behandelingen.
- Het fysische herstel van uw lichaam.
- De emotionele en psychologische stress die gepaard gaat met het verwerken van uw ziekte.
- Veranderingen in uw dagelijkse routine, het dagelijks naar uw bestralingsbehandeling komen.
- ...

Probeer een goed evenwicht te vinden tussen rust en actieve momenten. Veel rusten kan soms een omgekeerd effect hebben waardoor u zich nog vermoeider gaat voelen. Zorg voor een goede nachtrust. Probeer de dagelijkse dingen die u zelf nog kan te doen en aarzel niet om hulp te vragen als het wat moeilijker gaat. Luister naar uw lichaam en las rustpauzes in wanneer u voelt dat het nodig is. Probeer te ontspannen en zorg voor een gezonde voeding.

Soms kan het zijn dat u het op emotioneel en relationeel vlak heel moeilijk heeft tijdens uw behandeling. Een gesprek met de psychologe kan u en/of uw familie op dit moment enorm veel steun en rust bieden. Indien u dit wenst kunnen wij voor u steeds een afspraak regelen.

Irritatie van de blaas

Zoals we eerder in deze brochure al vermeld hebben, is het zeer belangrijk dat uw blaas dagelijks goed gevuld is voor uw behandeling. Dit is nodig om zo nauwkeurig mogelijk te kunnen bestralen en zo weinig mogelijk stralingsdosis aan de blaas te geven.

Een deel van de blaas kan tijdens uw behandeling echter in het bestralingsgebied liggen. Het is dus mogelijk dat de blaaswand geïrriteerd wordt. Hierdoor kan het zijn dat u vaker kleine hoeveelheden moet plassen. De drang om te plassen kan hoger worden zonder dat u echt naar toilet moet. Tijdens het plassen kan u last hebben van een branderig gevoel. Soms treedt er pijn op in de onderbuik. Het kan ook gebeuren dat er een beetje bloed bij de urine zit.

U hoeft zich geen zorgen te maken maar u brengt best de radiotherapeut hiervan op de hoogte.

Drink voldoende gedurende de hele dag (1.5 tot 2 liter per dag). Op deze manier wordt de urine verdund en heeft u minder kans op een blaasontsteking.

Irritatie van de darmen

Darmen zijn gevoelig voor straling waardoor irritatie kan optreden. Dit kan zich manifesteren door rommelingen, krampen, gasvorming of waterige stoelgang, soms meermaals per dag.

Voor de bestraling begint, wordt u doorverwezen naar de diëtist(e). Hij/zij geeft advies om uw voeding zo goed mogelijk aan te passen aan de bestraling. Een aangepaste voeding heeft immers een belangrijke ondersteunende en aanvullende functie.

Enkele algemene richtlijnen zijn:

- voldoende drinken (1.5-2l per dag), niet gashoudend
- vermijd harde vezels (donker roggebrood, citrusvruchten, rauwkost, ...)
- vermijd gasvormende voeding (kolen, spruiten, ui, prei,..)
- vermijd sterk gekruid voedsel
- vermijd alcohol
- goed kauwen
- langzaam eten

Hebt u nog vragen in verband met uw voeding, vraag dan gerust advies aan de verpleegkundige of diëtist(e). De diëtist(e) is telefonisch bereikbaar op het nummer 02 477 34 99.

Opgelet!: Bij het wassen is het heel belangrijk dat u rekening houdt met de aanduidingen op uw huid. Deze zijn van belang om u goed te positioneren tijdens de bestralingssessies en MOGEN zeker NIET VERWIJDERD WORDEN.

Slotwoord

Bij de bestraling van de prostaat kunnen de bijwerkingen sterk verschillen van persoon tot persoon. Hierboven werden de voornaamste bijwerkingen vernoemd.

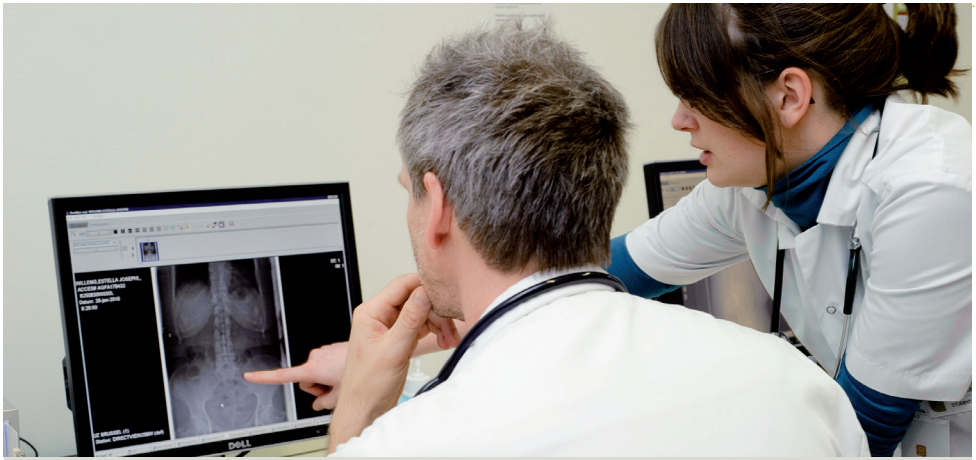
Deze brochure is een aanvulling op de algemene brochure over radiotherapie. Heeft u klachten of heeft u vragen waarop u het antwoord niet vindt in deze brochures, aarzel dan niet om een verpleegkundige of radiotherapeut aan te spreken. Wij helpen u graag verder.

We proberen uw behandeling zo vlot mogelijk te laten verlopen en begeleiden u stap voor stap.
Indien er zich dringende problemen voordoen die verband houden met de bestraling die u kreeg, kan u ons tijdens de kantooruren bereiken op 02 477 60 41. Buiten de kantooruren of in het weekend kan u zich richten tot uw huisarts of huisarts van wacht of u begeven naar de dienst spoedgevallen.

Heeft u nog vragen?

Schrijf ze dan hier neer en stel ze bij uw volgend bezoek.

Deze folder is indicatief en geeft enkel informatie van algemene aard. Niet alle mogelijke technieken, toepassingen en risico's zijn er in opgenomen. Volledige informatie, aangepast aan de situatie van elke patiënt afzonderlijk, wordt door de arts verstrekt.
Volledige of gedeeltelijke overname van de tekst is uitsluitend toegestaan na voorafgaande toestemming van de verantwoordelijke uitgever.

Universitair Ziekenhuis Brussel
Brussels Health Campus
Laarbeeklaan 101 - 1090 Jette
tel: 02 477 60 41
Radiotherapie@uzbrussel.be
www.uzbrussel.be

Uitgave: 2017
Verantwoordelijke uitgever: Prof. dr. Mark De Ridder